

ПРАГМАТИКА ІРОНІЇ

Юлія Шкурган,

V курс, факультет романо-
германської філології.

Науковий керівник – *Кульчицька О.О.*,
кандидат філологічних наук, доцент.

Метою даного дослідження є встановлення комунікативно-прагматичної типології іронії в англійській мові.

У працях зарубіжних лінгвістів (Н.Танака, А.Іто, О.Такізава) пропонуються класифікації видів амбівалентності та типів іронії. Виділяється стратегічна та істинна амбівалентність, амбівалентність у розмові; крім того, іронія, як така, має власну типологію. Але комплексного дослідження іронії в прагматиці ще не було зроблено. Актуальність нашого дослідження підтверджується такими даними: у 20-ти відсотках випадків іноземці не розуміють підтекст, так звану імплікатуру, в мовленні співбесідника-носія англійської мови.

Ось чому спроба дослідження питання прагматики іронії видається нам особливо важливою.

Аналіз семантики іронії та основ науки прагматики свідчить, на нашу думку, про їх тісний взаємозв'язок та існування такого поняття, як "прагматична сутність" явища іронії. В іронічному висловлюванні форма і значення не відповідають одне одному; переважно одна форма виражає декілька значень, причому непрямих. Саме в цьому полягає підтекстова роздвоєність, так званий інший вимір, або прагматична сутність явища іронії.

На основі проведеного дослідження ми прийшли до висновку, що у створенні та реалізації іронічного висловлювання важливу роль відіграє намір мовця. Завдяки іронії автор може висловити свою оцінку, не виражаючи її вербально, і, таким чином, "приховати" її. Іронія також дає мовцеві можливість "відступу" у разі незгоди співрозмовника з такою оцінкою. Так виникає амбівалентність, яка виступає засобом "прикриття" справжнього наміру мовця. Амбівалентність – двоїстість переживання, коли один і той же об'єкт викликає у людини одночасно протилежні думки, асоціації, почуття. Одне з цих протилежних відношень деколи витісняється і замінюється іншим. Наприклад,

Non-verbal context: Taking important guests to a usually quiet restaurant, which happens to be noisy on that day. One of the guests remarks: "What a nice atmosphere this restaurant has!"

Дослівно не виражаючи невдоволення, гість зумів передати свою оцінку ситуації. У даному випадку амбівалентність вживається мовцем стратегічно. Перлокутивний намір чітко сформований і не відкритий для обговорення. Мовець не залишає жодної можливості слухачеві заперечити своє твердження.

На основі проведеного дослідження ми запропонували класифікацію прагматичних механізмів створення іронії, яка, наскільки нам відомо, є першою спробою комплексного аналізу прагматики іронії. Класифікація базується на 2 принципах: 1) усвідомлення мовцем перлокутивного ефекту ефекту іронічного висловлювання; 2) вплив іронії на подальший розвиток діалогу. Пропонується типологія:

Стратегічна іронія.

Перлокутивний намір чіткий і закритий для обговорення; автор керує діалогом за допомогою іронії.

Перлокутивний намір чіткий, але відкритий для обговорення; напрямок діалогу визначає трактовка іронії слухачем.

Істинна іронія. Мовець не повністю усвідомлює перлокутивний ефект свого висловлювання; ні мовець ні слухач не мають наміру керувати діалогом за допомогою вживання чи трактовки іронії.

1. A.Ito and O.Takizawa. Why Do People Use Irony? – The Pragmatics of Irony Usage // {ai, taki}@crl.go.jp.

2. Pragmatics and Language Learning (Editor- Lawrence F. Bouton), Volume 7, University of Illinois at Urbana-Champaign, 1996.

ТВОРЧИСТЬ ЕДГАРА АЛЛАНА ПО У ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА АМЕРИКАНСЬКІЙ КРИТИЦІ

Сергій Сидорів,

V курс, факультет романо-германської філології

Науковий керівник – *Матвійшин В.Г.*,
доктор філологічних наук, доктор.

Едгар Аллан По – митець з трагічним життям і творчістю. Причини трагічності його творчості у вітчизняному та американському літературознавстві тлумачаться по різному.

Вітчизняні дослідники пояснювали причини трагізму світосприйняття По передусім суспільно-соціальними чинниками. Становлення Едгара По як мислителя і художника припадає на роки кризи "віргінського ренесансу" і застою в економічному та культурному житті американського Півдня. Зі штату, в якому процвітали духовні цінності Просвітництва, де культивувалися науки, філософія, мистецтво, Віргінія перетворилася у відсталий в економічному та духовному відношенні край. Північні штати переживали бурхливе економічне піднесення, розквіт торгівлі та фінансів, всезагальну меркантилізацію. Південні штати (особливо Південна Кароліна) запроваджували нелюдську експлуатацію